

متن سخنرانی وزیر محترم امور خارجه در
همایش (همکاریهای ایران و آفریقا: فرصتها و چالشها)

۱۳۸۱/۱۲/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

عالیجنابان

میهمانان عالیقدر

خانمها و آقایان

برای اینجانب موجب کمال خوشوقتی است که امروز این فرصت فراهم آمد تا در جمع شما وزرای محترم، مقامات عالیرتبه، مسئولین بخشهای مختلف دولتی و خصوصی، اتاقهای بازرگانی، اتحادیهها، بنگاهها و شرکتهای مختلف قاره آفریقا در همایش "همکاریهای ایران و آفریقا: فرصتها و چالشها" حضور یابم و سخن بگویم.

با گرامیداشت مقدم کلیه میهمانان گرامی، امیدوارم شرکت شما در این همایش فرصت مناسبی را فراهم آورد تا با همفکری و تبادل نظر با یکدیگر در راستای توسعه و تقویت همکاریهای متقابل و تحکیم پیوندهای دوستی تلاش نمائیم.

واقعیت این است که جمهوری اسلامی ایران و آفریقا بر پایه اشتراکات فراوان تاریخی و فرهنگی و اجتماعی از زمینههای مثبت و مناسبی جهت تعمیق و تحکیم هر چه بیشتر روابط فیما بین برخوردارند. مروری در تاریخ روابط مردم ایران و آفریقا از سابقه دوستی و همکاریهای سازنده حکایت می کند. بر اساس شواهد تاریخی در زمانهای بسیار

دور بین بنادر ایران و شرق آفریقا کالا مبادله می‌شده است. آثار ارتباط نزدیک ایرانی‌ها و مردم شرق آفریقا و حضور آنان در این منطقه هنوز در بعضی از کشورها وجود دارد.

ما از همان ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی اهمیت زیادی به ارتقاء روابط خود با آفریقا داده و گسترش و تعمیق روابط با کشورهای آفریقایی در تمامی ابعاد، یکی از اولویتهای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. در پرتو این سیاست، امروز روابط جمهوری اسلامی ایران و کشورهای آفریقایی در ابعاد سیاسی و فرهنگی استحکام یافته و متأسفانه در بعد اقتصادی از ظرفیتهای بالقوه موجود در حد مطلوب بهره برداری نشده است. می‌توانیم زمینه‌های همکاری خصوصاً در بخش اقتصادی، تجاری و صنعتی را بیش از پیش گسترش دهیم و از این رهگذر در تأمین منافع ملت هایمان در عرصه بین‌المللی بکوشیم.

ارزیابیهای کارشناسی نشان می‌دهد که برغم وجود ظرفیتهای بالای همکاری با آفریقا در زمینه‌های اقتصادی و تجاری در این خصوص متأسفانه به جز چند مورد مشخص، نتیجه قابل توجه و تحول چشمگیری در روابط اقتصادی فی‌مابین صورت نگرفته است. برای مثال، صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران به آفریقا با وجود افزایش سالانه در سال ۱۳۸۰ برابر با ۷۸ میلیون دلار بوده که این رقم تنها ۵٪ صادرات غیرنفتی ایران را تشکیل می‌دهد. واردات ایران از آفریقا در این سال ۱۶۳ میلیون دلار بوده که کمتر از یک درصد کل واردات ایران است. این اطلاعات گویای وجود موانع و مشکلات بر سر راه توسعه روابط اقتصادی فی‌مابین می‌باشد. در حال حاضر ما و شما با پدیده جهانی شدن روبرو هستیم، پدیده‌ای که چگونگی و میزان تأثیرات آن در عرصه‌های مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی از سوی اندیشمندان جهان مورد بررسی و نقد قرار گرفته است. باور ما بر این است که در عصر کنونی روابط بین‌الملل که پدیده جهان می‌تواند زمینه‌ای برای استیلاي قدرتهای جهانی بر ابعاد گوناگون زندگی ملت‌ها را فراهم سازد، بهره‌مندی از فضای جدید و مقابله کارساز با تبعات سوء این پدیده تنها در گرو شناخت

موقعیت‌ها و ظرفیت‌های بین‌المللی و همکاری تنگاتنگ و همسوی میان کشورهای جهان سوم است. بر این اساس، جمهوری اسلامی ایران و آفریقا نیاز به همکاری و تلاش بیشتر جهت تحقق آرمانها و منافع مشترک خود دارند. در رویکرد جدید که سیاست به شدت از اقتصاد و تجارت تأثیر می‌پذیرد، ما نیز به منظور حفظ همبستگی و دستیابی به اهداف مشترک سیاسی، می‌بایست با نگرشی نو و با تدوین ساز و کارها و طرح‌های عمل محور، جنبه‌های اقتصادی و تجاری روابط را بیش از پیش مورد توجه و تأکید قرار دهیم.

قاره آفریقا از نظر منابع طبیعی از جمله فلزات کمیاب (طلا، الماس، اورانیوم و ...)، نفت، گاز طبیعی، جنگلها، محصولات گیاهی و دریایی غنی می‌باشد. وجود این منابع غنی و نیروی کار ارزان چشم‌انداز مثبتی از توسعه آتی این قاره را نوید می‌دهد. اما به رغم این امکانات سرشار و بالقوه بسیاری از کشورهای آفریقایی بدلیل نداشتن ثبات لازم، عدم بهره‌مندی از فن‌آوریهای لازم برای استفاده از ظرفیتهای موجود و عدم طراحی و برنامه‌ریزی مناسب همچنان در زمره کشورهای فقیر قرار دارند. موجب خرسندی و امیدواری است که برنامه مشارکت نوین برای توسعه آفریقا (نپاد) توسط رهبران اتحادیه آفریقا تصویب شده و به عنوان برنامه اجرایی این اتحادیه برای توسعه اجتماعی و اقتصادی آفریقا در حال اجرا می‌باشد. این طرح که هدف آن فقرزدایی از قاره آفریقا و قراردادن کشورهای این قاره در مسیری سازنده و مثبت در فرآیند جهانی شدن می‌باشد، یک گام مهم و عملی به سوی همگرایی منطقه‌ای، یکپارچگی اقتصادی و وحدت عمل سیاسی است. من در اینجا بر آمادگی ایران در جهت همکاری با آفریقا در چارچوب نپاد تأکید می‌کنم. از رئیس کمیته هدایت کننده نپاد برای مذاکره و تبادل نظر پیرامون نحوه مشارکت ایران در این برنامه دعوت بعمل آمده تا در فرصت مناسب از جمهوری اسلامی ایران دیدار نمایند.

جمهوری اسلامی ایران دارای امکانات، قابلیت‌ها و تواناییهای بالقوه و بالفعل فراوانی برای همکاری و گسترش روابط با کشورهای آفریقایی است. ایران از نظر ذخایر

معدنی در سطوح جهانی بسیار غنی بوده و حدود ۱۰٪ از ذخایر نفت دنیا و بیش از ۱۸٪ ذخایر گاز جهان را در اختیار دارد و در مسیر انتقال بخش قابل توجهی از ذخایر انرژی منطقه به بازارهای جهانی قرار دارد.

حاصل تصویب و اجرای سه برنامه ۵ ساله توسعه اقتصادی در ایران، دستاوردهای فراوان در زمینه‌های مختلف است. هم اکنون در جمهوری اسلامی ایران توان بسیار بالایی برای ارائه خدمات و توسعه همکاری در زمینه‌های صنایع پتروشیمی، فولاد مس، خطوط مواصلاتی، احداث مناطق مسکونی، مجتمع‌های تجاری، احداث سد و نیروگاهها، شیلات، تولید محصولات کشاورزی، صنعتی، معدنی، ماشین‌آلات و صدور خدمات فنی و مهندسی و دانش فنی مربوطه وجود دارد.

حضار گرامی و محترم

تحولات آفریقا، در راستای تأمین و ارتقاء امنیت و صلح در این قاره، نوید بخش است. کشورهای آفریقایی با ایجاد اتحادیه آفریقا، طراحی برنامه نپاد و همچنین فائق آمدن بر وضعیت جنگ و درگیری، در پیش گرفتن راه صلح و دموکراسی و با بهره‌برداری مطلوب‌تر از منابع فراوان طبیعی خود، آینده‌ای توأم با آبادانی و سعادت را جستجو می‌کنند. در این فرایند اطمینان بخش، ایران می‌تواند تجربیات و دستاوردهای خود را در اختیار برادران آفریقایی قرار دهد. شرکتهای مختلف ایرانی به مدد تجارب فراوان و گسترده خود در زمینه‌های راه سازی، سدسازی، پل سازی، آبرسانی، برق رسانی، مخابرات، بهداشت، کشاورزی و غیره آمادگی دارند در هر یک از کشورهای آفریقایی، بر پایه نیازها و فرصتها، همکاری خود را آغاز کند. همچنین دانشگاهها و مؤسسات آموزشی پیشرفته ایرانی، آماده همکاری در زمینه آموزش متخصصان و دانشجویان آفریقایی هستند. خرسندم به آگاهی شما برسانم که ما برغم محدودیت منابع مالی، بودجه‌ای را جهت کمکهای توسعه‌ای به کشورهای جهان سوم و از جمله کشورهای آفریقایی اختصاص داده‌ایم.

در بخش بازرگانی ما می‌توانیم کالاهای همگون با نیازهای آفریقا و با کیفیت خوب و قیمت‌های ارزان را به بازارهای آفریقایی عرضه نموده و در برابر، از محصولات آفریقا برای تأمین نیازهای داخلی خود استفاده کنیم. یادآور می‌شوم که ما تاکنون نمایشگاه‌های متعددی برای معرفی کالاهای ایرانی در آفریقا برگزار کرده‌ایم که موفقیت‌آمیز بوده و با استقبال بسیار خوب مردم روبرو شده است.

هر گاه همایش حاضر، با استفاده از روش‌های علمی در جهت شناسایی موانع موجود بر سر همکاری‌های اقتصادی و تدوین‌ساز و کارهای مناسب و کارآمد بمنظور بر طرف نمودن آنها بکوشد، گامی اساسی در مسیر گسترش، تعمیق و تقویت همکاری میان جمهوری اسلامی ایران و آفریقا برداشته است. در راستای نیل به این هدف بنیادین و سایر هدف‌های این گردهمایی صمیمانه، برای تمامی شرکت‌کنندگان محترم آروزی توفیق می‌کنم.